

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історії слов'ян

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Євроінтеграційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи

**Освітньо-наукова програма “Політологія” :
третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти**

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено
на засіданні кафедри історії слов'ян,
протокол №12 від “27” червня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Євроінтеграційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)– доктор філософії (PhD)
Викладач (-і)	Комар Володимир Леонович
Контактний телефон викладача	+38(034)259-61-46
Е-mail викладача	volodymyr.komar@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Упродовж вивчення курсу щопонеділка з 14.00 до 16.00 год.
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна “Євроінтеграційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи” є вибірковою дисципліною освітньої програми підготовки фахівців за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти. Вона має теоретичний і прикладний характер, покликана сформулювати у майбутніх фахівців-політологів набір необхідних компетентностей щодо визначення та ідентифікації актуальних суспільно-політичних проблем, їх комплексного наукового вивчення на основі методологічних та концептуальних засад наукового пізнання; принципів та методів наукового дослідження, вироблених у науці загалом та політології зокрема.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП)	
<p>Мета курсу – полягає в з’ясуванні якісних політичних змін, які відбулися в країнах Центральної Європи після розпаду тоталітарної системи, і використанні європейського досвіду для демократизації країн Східної Європи. Докторанти мають можливість ознайомитися з особливостями інтеграційних процесів в кожній з країн Центрально-Східної Європи (ЦСЄ) і їх ролі та місця в структурах ЄС. Особливу увагу в курсі відводиться взаємовідносинам центральноєвропейських країн з Україною на шляху до ЄС.</p> <p>– Завдання: ознайомити студентів з політичними змінами в країнах ЦСЄ в кінці 80–початку 90–х років ХХ ст.; розкрити процес утворення демократичних держав у ЦСЄ; показати утворення нової партійно-політичної системи і її впливу на урядову політику; розкрити механізми формування нових зовнішньополітичних відносин в умовах трансформації політичних режимів в країнах ЦСЄ; з’ясувати з студентами особливості суспільно-політичних відносин в кожній країні, їх зміст, форми і масштаби поширення в суспільстві, навчитися використовувати в професійній і соціальній діяльності знання з історії Центрально-Східної Європи, порівнювати їх із історією України та загальносвітовими історичними процесами даного історичного періоду; виробити в студентів навички самостійних оцінок і власних суджень щодо розглянутих історичних проблемах. Одним з головних завдань курсу є формування в молодого покоління суспільної свідомості, культури, моралі, самостійного творчого мислення, вироблення патріотичної орієнтації, прагнення до самореалізації.</p>	
4. Компетентності	

Інтегральна компетентність

ІК01 Здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у політичній сфері, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних політологічних знань та/або професійної практики. із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК02. Здатність фахово спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово у процесі наукової комунікації та досліджень.

ЗК03. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК04. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК06. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

СК01. Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

СК02. Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

СК03. Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей, політичних систем та режимів, політичної поведінки у різних контекстах їх функціонування, відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

СК04. Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

СК05. Комплексне застосування політологічного мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері, опису, пояснення й оцінювання політичних процесів та явищ у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК06. Комплексне застосування інструментарію нормативної та емпіричної політичної теорії та методів політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у професійній діяльності.

СК07. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК08. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

5. Результати навчання

Результатами вивчення навчальної дисципліни «Євроінтеграційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи» мають бути отримання таких знань, умінь та навичок:

РН01. Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проектами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.

РН02. Мати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну доброчесність,

повагу різноманітності та мультикультурності.

PH03. Комплексно розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

PH04. Знати на поглибленому рівні нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

PH05. Комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

PH06. Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати міждисциплінарні підходи, сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

PH07. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

Результати навчання відповідають вимогам дев'ятого рівня Національної рамки кваліфікації (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12>), за яким особа, яка завершила навчання на ОП третього рівня вищої освіти повинна мати здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну добросовісність, послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності. Результатом навчання повинна бути здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		40	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		20	
самостійна робота		120	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
перший	політологія	перший	вибірковий

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Форми заняття
1.	Вступ до курсу «Євроінтеграційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи»	Розуміти суть і значення євроінтеграційних процесів як суспільної науки в контексті теорії міжнародних відносин; обґрунтувати роль та місце країн ЦСЄ у світі; розглянути структуру, завдання та функції теорії євроінтеграційних процесів.	Лекція – 2 год., Семінар - , Самостійна робота -.
2.	Євроінтеграційні процеси в Республіці Польща	Проаналізувати процес вступу, здобутки і проблеми країни у складі ЄС.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота – 4 год.
3.	Євроінтеграційні процеси в Чеській	Проаналізувати процес вступу, здобутки і проблеми країни у складі ЄС.	Лекція – 2 год.,

	Республіці		Семінар - 2 год., Самостійна робота -.
4.	Словацька Республіка в об'єднаній Європі	Проаналізувати процес вступу, здобутки і проблеми країни у складі ЄС.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота - 4 год.
5.	Євроінтеграційні процеси в державах Прибалтики.	Проаналізувати процес вступу, здобутки, проблеми і особливості Латвії, Литви та Естонії у складі ЄС.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота - 4 год.
6.	Євроінтеграційні процеси в Болгарії.	Проаналізувати процес вступу, здобутки і проблеми країни у складі ЄС.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота - 4 год.
7.	Угорщина в Європейському Союзі	Проаналізувати процес вступу, здобутки і проблеми країни у складі ЄС.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота - 4 год.
8.	Євроінтеграційні процеси в Румунії	Проаналізувати процес вступу, здобутки і проблеми країни у складі ЄС.	Лекція – 2 год., Семінар - , Самостійна робота - 2 год..
9.	Євроінтеграційні процеси в Словенії	Проаналізувати процес вступу, здобутки і проблеми країни у складі ЄС.	Лекція – 2 год., Семінар - , Самостійна робота - 4 год.
10.	Хорватія в Європейському Союзі	Проаналізувати процес вступу, здобутки і проблеми країни у складі ЄС.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота - 4 год.
11.	Взаємовідносини	Охарактеризувати й проаналізувати	Лекція –

	південнослов'янських країн з Європейським Союзом.	проблеми й перспективи країн на шляху до ЄС.	2 год., Семинар - , Самостійна робота - .
12.	Росія – ЄС: проблеми взаємовідносин	Розкрити суть протистояння між Заходом і Росією у контексті політики ЄС.	Лекція – 2 год., Семинар - , Самостійна робота - 4 год.
13.	Білорусь – ЄС: особливості взаємовідносин	Проаналізувати суспільні процеси в Білорусі й взаємовідносини з ЄС.	Лекція – 2 год., Семинар - , Самостійна робота - 4 год.
14.	Україна на шляху до ЄС.	Розуміти необхідність і невідворотність європейського шляху України. З'ясувати перспективи і переваги від реалізації цього напрямку зовнішньої політики України.	Лекція – 2 год., Семинар - 2 год., Самостійна робота - 4 год.

4.

4. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) відповіді на семінарських заняттях – 30 балів (не менше двох оцінок на семи семінарських заняттях); 2) написання контрольної письмової роботи – 10 балів; 3) виконання індивідуального науково-дослідного завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політико-правового характеру відповідно до теми магістерської роботи – 10 балів (з них 7 балів – за проект, 3 бали – за представлення) <p>Загальна кількість – <i>50 балів</i>.</p> <p>Підсумковий контроль – іспит проводиться згідно графіку навчального процесу в останній місяць семестру і виставляється за результатами виконання аспірантом передбачених навчальною програмою видів робіт – 50 балів</p> <p>Разом – <i>100 балів</i></p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення аспірантами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль;

	<p>2) написання письмової роботи передбачає виконання аспірантами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 5 балів; – вміння структурувати основні принципи та методи наукового дослідження – 5 балів; – знання теоретичних засад, завдань, методів – 10 балів; <p>Загальна кількість – 20 балів.</p>
Семінарські заняття	<p>Відповідь студента на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями.</p> <p>Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Аспірант допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – іспит) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.</p>

5. Політика курсу

Політика вивчення навчальної дисципліни “Євроінтеграційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи” передбачає набуття аспірантами визначених компетентностей через: аудиторну (лекції, семінарські заняття) та поза аудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання, виробнича практика).

Консультації викладача, відпрацювання студентами пропущених аудиторних занять, отриманих незадовільних оцінок та подачі індивідуальних робіт – понеділок, 14.00–16.00 год. У випадку порушення принципів академічної доброчесності викладач пропонує аспірантові повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Базова література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Азбука європейської інтеграції : навч.-метод. посіб. / [І. Яковюк, Л. Трагнюк, В. Медеяєв]. Харків, 2006. 165 с. 2. Баган, О. Українська Понтида : геополіт. виміри сучасної України. Дрогобич, 2002. 190 с. 3. Бочаров С. Інтеграція Польщі до Європейського Союзу (1989–2004 рр.) // Схід. 2008. №4. 4. Брусиловська О. Посткомуністична Східна Європа: зовнішні впливи, внутрішні зміни. Монографія. Одеса, 2007. 5. Віднянський С. В. Об'єднана Європа: від мрії до реальності : історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. Київ, 2009. 375 с. 6. Дністрянський М. С. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики : монографія. Львів, 2006. 479 с. 7. Білоус О. Євроатлантична інтеграція України: проблеми та перспективи : навч. посіб. / О. Білоус, І. Доцяк, В. Климончук. Івано-Франківськ, 2007. 101с. 8. Євроатлантичний вектор України : національна доповідь / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Нац. акад. наук України; ред. кол. С. І. Пирожков, І. О. Кресіна, 	

- А. І. Кудряченко, Ю. С. Шемшученко та ін. Київ, 2019. 328 с.
9. Комар В. Л. Концепція прометеїзму в політиці Польщі (1921–1939 рр.). Івано-Франківськ: Вид-во “Місто НВ”, 2011. 360 с.
 10. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид. Київ, 2010. 171 с.
 11. Кудряченко А. І. Геополітика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов. Київ, 2004. 293 с.
 12. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу. К., 2005.
 13. Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центральноевропейськими сусідами / [І. Бураковський, В. Мовчан, О. Вітер та ін. ; редкол.: І. Солоненко та ін.]. Київ, 2004. 358 с.
 14. Рудич Ф. М. Момент істини. Трансформація політичних та економічних структур в країнах Центральної та Східної Європи // Нова політика. 1995. №6. С.32–37.
 15. Україна на міжнародній арені: Зб. документів матеріалів 1991–1995. К., 1998.

Допоміжна:

16. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. К.: Критика, 2004. 463 с.
17. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів. – Львів, 2002. – 752 с.
18. Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. [Електронний ресурс]. – Львів, 2002. – Режим доступу: <http://www.ex.ua/view/6080077?r=82543,80938>
19. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За редакцією Леоніда Зашкільняка. – Львів, 2001. – 660 с.
20. Історія Центрально-Східної Європи. За ред. Л.Зашкільняка. [Електронний ресурс]. – Львів, 2001. – Режим доступу: <http://www.ex.ua/view/2686046>
21. Яровий В.І. Новітня історія Центрально-Східної Європи і балканських країн К., 2005.
22. Бжезинський З. Велика шахівниця. К., 2015.
23. Вахудова М.А. Нерозділена Європа. Демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму. К., 2010.
24. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навчальний посібник. К., 2007.
25. Зовнішня політика України. К., 2007.
26. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / За ред. Леоніда Зашкільняка. Львів, 2005.
27. Кіш Є. Центральна Європа в сучасній системі євро регіональної інтеграції . Ужгород, 2008.
28. Кріль М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). К., 2008.
29. Політика європейської інтеграції. Навчальний посібник / Під. ред. В. Г. Воронової. К., 2007.
30. Шіммельфенніг Ф. Європеїзація Центральної та Східної Європи. К., 2010.
31. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття. К., 2005.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра історії слов'ян, вул. Шевченка, 57, 76018 Івано-Франківськ, кабінет 604 Гуманітарного корпусу, (0342) 59-61-46, https://kis.pnu.edu.ua/ , kis@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Комар Володимир Леонович, д. і. н., проф.
Контактна інформація викладача	Електронна адреса volodymyr.komar@pnu.edu.ua

Викладач _____ Комар В. Л.